

ab usuris? Cur mora proficiat moroso? Petr. Aerod. 4. rer. Iudic. tit. 10. c. r.

XI. Inde non iniquum est, ut usura stipulata, etiam unâ cum sorte, prioritatis privilegio fruatur. Dan. Moller. 1. *semestr. cap. 28.* Matth. Berlich. *tom. 1. conclus. 46. n. 7.* Et salvâ conscientia, in mutuo, ob moram in solvendo commissam, petere quimus interesse: Modest. Pistor. 1. *quest. 47.* Grævæ. 2. *concl. 5. consid. 1.* Sicque in dem Deputations Abschied de Anno 1600. §. *sovil num. 144.* sancitum invenitur; ut ex mutuo id, quod interest, à die moræ debeatur. & creditori vel ad rationem quincuncem, vel quanti pluris liquidaverit, adjudicetur. An verò valeat pactum, Das die Ablösung oder auffkündung der Gülten/bey dem Creditore stehe? disputat Rauchbar. 1. *quest. 19.* & Mollerus, 3. *semestr. quest. ult.* Sanè jure Camerali, pactum tale nullius momenti est, & pro non adjecto habetur: Gail. 2. *obser. 4. & obser. 7. n. 8.* ni ita fuerit conceptum: ut cessante in pensionum solutione venditore, liceat emptori, unâ cum redditibus recipere sortem. Deputations Abscheid. Anno 1600. §. *Ferner ist bis 38.* At de novissimo Vvürttembergico jure, muß der Gültreicher nach verfließung vierer Jahren / auff begehren des Gültkäuflers / ohnfählig ablösen. *Landsordnung fol. 29. in adnotat. marginal.*

XII. Imperator noster Justinianus, varias item de usuris sancivit leges; distinguens inter personas: Herm. Vultei, *Jurispr. Roman. lib. 1. cap. 44. fol. 241.* quæ planè in defuetudinem venerunt. At qui ultra legitimum, jureque cujuslibet provinciæ definitum usurarum modum, ullâ ratione vel colore, aliquid à debitoribus extorquent, gravissimâ afficiendi sunt pœnâ: non solum quod proximo noceant; sed & quia hocce modo, cives à prædiorum culturâ, honestisque artificiis abstrahuntur, ac fœnerari discunt. Et ad hos tantum pertinere videntur, quæ contra fœneratores passim acerbè satis dicta inveniuntur. Ita sapientissimus Neapolis Rex Alphonsus, dicebat; Fœnus nihil aliud sibi videri, quàm animæ funus: & secundum B. Ambrosii opinionem; nihil interest inter funus & fœnus, inter mortem & sortem, & ab ijs demum exigi vult usuras, quos occidere non sit crimen. vid. Lather. 3. *de censu, cap. 23. num. 34. & seqq.* De fœnore ita sentit Machumet in Alcorano, *azoar. 4.* De fœnore viventes, non nisi quasi dæmoniaci resurgent: cum ipsi fœnerari, quodd Deus nefas & illicitum statuit, licitis annectant; dicentes fœnus esse qualis est mercatura. Theod. Beza, in *epigrammat.*

Qui mutuando de suo, nunquam tuum;
Sed usq; & usq; de tuo suum facit.
Qui dando spoliatur, erogando colligit:
Nunquam serens, qui metere nunquam desinit.
Quo nulla mundo, pestis est nocentior,
Quo nulla mundo, pestis est frequentior.

XIII.